

Els nobles van practicar el bandidatge

La petita aristocràcia de muntanya va alternar la guerra amb aquesta activitat a una i altra banda de frontera

OLOT | XAVIER VALERI

El virrei va decidir demolir 23 cases i el castell d'Olot perquè acollien bandits i feien moneda falsa.

Va ser en el segle XVI quan el bandolerisme va forjar la dimensió i la llegenda que ha arribat fins avui. Va agafar força perquè s'hi van barrejar elements de l'aristocràcia, com ara cavallers arruinats o fills pròdigs de famílies benestants. Així els bandits eren usats en les disputes entre nobles. A poc a poc la noblesa medieval es va anar convertint en cortesana i cada cop va començar a dependre més dels càrrecs civils i militars que el rei li atorgava. Tanmateix els nobles catalans

van quedar allunyats d'aquests càrrecs, que van anar a parar a la noblesa castellana. A més el feudalisme català va ser desplaçat per la burgesia, que es va imposar com a minoria dirigent en les ciutats. Els nobles més poderosos van trobar la solució establint matrimonis amb famílies castellanes o andaluses. Tanmateix els petits senyors van quedar en un estat de decepció i d'insatisfacció. Això, afegit, al fet que tenien un cert permís de bandolejar a l'altra banda de la frontera i les rivalitats personals i de veïnatge els feien proclius al bandolerisme i el bandidatge.

Les contínues guerres amb França van provocar que per ordre del Rei els catalans tinguessin dret a l'ús d'armes i d'un cert permís de bandolerisme. D'aquesta manera quan hi havia guerra amb França els bandits tenien permís de la corona per fer delictes a l'altra banda i quan actuaven a la part d'Espanya podien fugir a França a refugiar-se del Virrei.

A partir del 1587 van començar a circular monedes de bilió, de les quals de manera fraudulenta n'extreien onze escuts de menuts. Per frenar la producció de menuts el virrei va decretar que no es pogués fer cap pagament amb més d'onze menuts. Llavors es varen dedicar a extreure plata de les monedes. L'abús va fer que el virrei resolgués que només era vàlida la moneda de plata que tingués el pes. D'aquesta manera Catalunya va quedar amb la meitat de les

monedes de plata que corrien invalidades. Això es veu que va fer augmentar el nombre de saltejadors de camins de cop.

El 1599, el virrei duc de Feria es va veure obligat a aixecar sometent a tot el Principat. Algunes quadrilles varen traspasar la frontera, però al cap de poc varen tornar. Ja en el segle XVII, el virrei Almazán va fer desembarcar soldats de les galeres per col·laborar en la persecució dels bandolers. El 1613 Pere Barbeta i la seva quadrilla varen assaltar un comboi que portava 111 càrregues de plata cap a Madrid. L'assalt va tenir lloc entre els Hostalets de Cervera i Montemeneu. Els bandits es varen apoderar de bona part de la plata. Aviat el marquès d'Almazan va començar una ferotge persecució dels lladres. Al cap de poc varen detenir dos membres de la banda del Barbeta, que era italià, i un d'ells clergue. Barbeta va aconseguir refugiar-se als estats pontificis, on va ser detingut i traslladat a Barcelona, on el varen executar. El marquès d'Almazan, que havia passat el tràngol d'informar del robatori el rei Felip III, va decidir acabar amb els bandolers catalans i va decretar la demolició del castell d'Oix i de 23 cases del poble. El capità Alonso de los Infantes, encarregat de dur-ho a terme, només havia de respectar l'església i la rectoria. Per sort, Catalunya va protestar i va obtenir l'anul·lació de l'ordre. Només va haver-hi un escorcoll general, a resultes del qual es varen trobar tota classe d'instruments destinats a la fabricació de moneda i, fins i tot, un artesà moneder estranger.

A finals del segle XIV, amb la depressió i la pesta negra, el bandolerisme comença a ser un fenomen social important al nord-est de Catalunya. En el segle següent la guerra remença comportà que molts pagesos s'habituessin a l'ús d'armes i augmentà la presència de proscrips disposats a tot. El règim feudal tenia establert el somatent o sacramental, que era una milícia rural organitzada per a la persecució de malfactors. El cap era nomenat pels nobles i se li exigia jurament sobre la justificació d'alçament. Els homes de les masies situades en llocs de molta visibilitat tenien establerts contractes que els obligaven a fer senyals de fum en cas d'albirar alguna anormalitat com podia ser una incursió de la força del noble veí o de bandits. En tot cas la finalitat de nobles i bandits es confonien perquè sovint les incursions tenien la finalitat de robar i de destruir.

Van circular monedes de bilió, de les quals n'extreien onze escuts menuts. Per evitar-ho el virrei va resoldre que només era vàlida la moneda de plata que tenia el pes legal.

<http://www.diaridegirona.cat>

http://www.diaridegirona.cat/secciones/noticia.jsp?pRef=2008081800_3_282411_CO_MARQUES-nobles-Garrotxa-tambe-participar-actes-bandolers